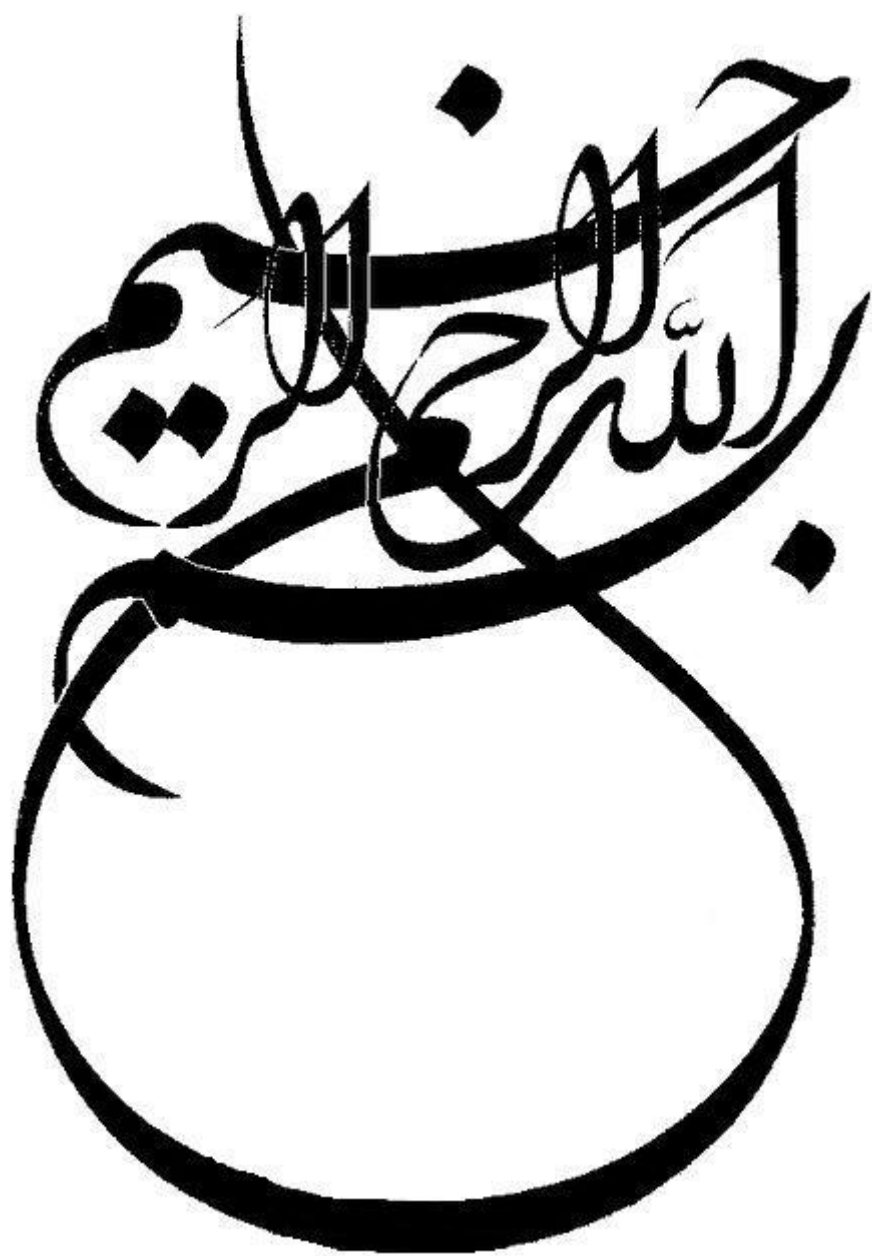

نقش دعا و مناجات در آرامش و امید به زندگی

استاد راهنما:

خانم سمیرا حیدریان

پژوهشگران:

فریبا کرمی

فضه ملکی

فاطمه پاشایی

صدیقه رضوانی

نسیبه حسنی هویدا^۱

مدرسه علمیه نرجسیه شهرستان سنقر و کلیائی

۱. پژوهشگران همگی طلبه سطح (۲)، مدرسه علمیه نرجسیه شهرستان سنقر.

فهرست مطالب

Contents

۱	مقدمه
۲	تعریف لغوی و اصطلاحی دعا و آرامش
۴	اهمیت دعا
۵	اهمیت دعا و مناجات از نگاه ملاصدرا فیلسوف بزرگ
۶	مفهوم و حقیقت دعا
۷	فلسفه دعا
۹	شیوه‌های دعا
۱۰	انواع دعا
۱۱	آثار دعا
۱۲	شرایط استجاب دعا از دیدگاه ملاصدرا
۱۴	دعا در سیره‌ی اهل بیت (علیه السلام)
۱۷	دعا از دید شخصیت‌های غربی
۱۹	دعا از منظر روانشناسی
۲۰	علل آرام بخشی دعا
۲۰	۱. اتصال به خدا
۲۱	۲. یقین به رفع شدن مشکل
۲۲	۳. اشتیاق به اتصال

شرایط آرام بخشی دعا:	۲۴
۱. اخلاص در دعا کردن:	۲۴
۲. شناخت خداوند:	۲۷
۳. انقطاع از ماسوی الله:	۲۹
موانع آرام بخش دعا در آیات و روایات:	۲۹
۱. تنافی با سنت های آفرینش:	۳۰
الف) تزاحم:	۳۰
ب) مورد دعا نتیجه گناه نباشد:	۳۰
ج) برخورداری از اصل مصلحت:	۳۱
د) حق الناس:	۳۱
ه) ناهماهنگی با سنت ها، منافات با حکمت ها:	۳۲
۲. مشروعیت:	۳۴
۳. نبود قابلیت:	۳۴
۴. عدم آمادگی جسمی و روانی:	۳۶
آثار روان شناختی دعا و مناجات:	۳۶
۱. ایجاد امید و نشاط:	۳۶
۲. برخورداری از لذات معنوی:	۳۷
۳. خدا باوری:	۳۹
۴. مقصود معارف الهی، تربیت انسان کامل:	۳۹
۵. پرورش تمرکز ذهن:	۳۹
۶. رفع کبر:	۴۰
۷. آرامش فردی و اجتماعی و اعتماد به نفس:	۴۲
۸. تحصیل نعمت های الهی:	۴۲

۹.	خروج از غفلت.....	۴۳
۱۰.	رهایی از تنهایی و بیگانگی.....	۴۵
۱۱.	روشنی دل.....	۴۵
۱۲.	بازیابی خود.....	۴۸
۱۳.	دعا و محبت پروردگار.....	۴۹
۱۴.	دعا اعتراف عملی به بندگی.....	۴۹
۱۵.	دعا و بهداشت روانی.....	۴۹
۱۶.	آرام بخشی از راه لذت و بهجت درونی.....	۵۰
	نتیجه گیری.....	۵۱
	فهرست منابع و مآخذ.....	۵۱

نتیجه گیری

با توجه به اینکه جامعه امروز و افراد بشر به مرحله بی میلی نسبت به مدرنیسم و روی آوردن دوباره به معنویت و ایمان که پاسخگوی نیازهای متعالی انسان است رغبت پیدا کرده اند و دریافته اند که اندیشه های غیر دینی تنها وعده ای نسبت جهان آخرت ندارند بلکه انسان را در خلأ معنوی و روحی قرار می دهد، «دعا و مناجات» یکی از راه های صلاح و رستگاری است و با اعتقاد به این نیرو که مافوق تمام نیروهاست می توان گفت که می شود تا حدی بر مشکلات و حوادث بزرگ فائق آمد. قطع نظر از اجر و پاداشی که برای دعا هست و قطع نظر از اثر اجابتی که بر دعا مترتب است، دعا اگر از حد لقلقه زبان بگذرد و دل با زبان هماهنگی کند و روح انسان به اهتزاز در آید یک روحانیت و آرامش بسیار عالی دارد، مثل این است که انسان خود را غرق در نور می بیند، شرافت گوهر انسانیت را در آن وقت احساس می کند. آن وقت خوب درک می کند که در سایر اوقات که چیزهای کوچک او را به خود مشغول داشته بود و او را آزار می داد چقدر پست و ساقط و سافل بوده. انسان وقتی که از غیر خدا چیزی می خواهد احساس مذلت می کند و وقتی از خدا می خواهد احساس عزت.

لذا دعا هم طلب است و هم مطلوب، هم وسیله است و هم غایت، هم مقدمه است و هم نتیجه.

دلا ز نور هدایت گر آگهی یابی چو شمع خنده کنان ترک سر توانی کرد (حافظ)

فهرست منابع و مآخذ

*قرآن

*نهج البلاغه

۳. ابن بابویه، محمد بن علی، الخصال، علی اکبر غفاری، ج ۱، قم، جامعه مدرسین، ۱۳۶۲.

۴. ابن بابویه، محمد بن علی، عیون اخبار الرضا، حمیدرضا مستفید و علی اکبر غفاری، ج ۲، قم، دارالکتب

اسلامیه، ۱۳۸۴.

۵. ابن فهد حلّی، احمد بن محمد، عده الداعی و نجاح الساعی، احمد موحّدی قمی، چاپ اول، قم، دارالکتب الاسلامی، ۱۴۰۷ق.
۶. ابن منظور، لسان العرب، چاپ سوم، ج ۸، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۲ق.
۷. احسانی فر، حسین، اهمیت و آثار دعاو نیایش و چگونگی بهره گیری از آن در تربیت دینی کودکان و جوانان، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره ۱۵، ۱۳۹۰.
۸. احسانی، ابن ابی جمهور، عوالی اللثالی، ج ۴، سیدالشهداء، ۱۴۰۳ق.
۹. اسحاقی، حسین، دعا در ارمغان آرامش، قم، خادم الرضا، ۱۳۹۰.
۱۰. اکبری، محمود، مشیت الهی در سبب سازی و سبب سوزی، چاپ اول، قم، گلستان ادب، ۱۳۸۳.
۱۱. امینی، ابراهیم، خودسازی یاتزکیه وتذهیب نفس، قم، شفق، ۱۳۷۵.
۱۲. برازش، علیرضا، دعا ازمنظرآیت الله خامنه ای، قم، انقلاب اسلامی، ۱۳۹۰.
۱۳. پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، انصاریان، قم، ۱۳۸۳.
۱۴. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دانشنامه امام علی(علیه السلام)، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۲.
۱۵. پناهی، علی احمد، آرامش در پرتو نیایش، قم، مؤسسه پژوهشی آموزشی امام خمینی(ره)، ۱۳۹۵.
۱۶. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررال حکم و دررال کلم، سید مهدی رجایی، قم، دارالکتب الاسلامی، ۱۴۱۰ق.
۱۷. جاهد، رضا، گنج های معنوی، نشر سنبله، قم، ۱۳۸۲.
۱۸. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ۴ و ۱۰، بی جا، آل البيت، ۱۰۸۲ق.
۱۹. حسینی شاه عبدالعظیم، حسین بن احمد، تفسیر اثنی عشری، ج ۶، تهران، میقات، ۱۳۶۳.
۲۰. حلّی، علی بن موسی بن طاووس، اقبال الاعمال، ج ۳، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۷۳.
۲۱. خدایی، زبیده، خدایا چگونه شاد باشم، نگاران نور، قم، ۱۳۸۸.

۲۲. دهخدا، علی اکبر، لغتنامه دهخدا، چاپ اول، ج ۱، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
۲۳. دیلمی، حسن ابن ابی الحسن، ارشادالقلوب، قم، انتشارات رضی، ۱۴۱۲ق.
۲۴. رفیعی، محمد حسین، دعا شناسی به مثابه یک علم، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره ۱۵، ۱۳۹۰.
۲۵. سلیمانی، مصطفی، نظام تربیتی از منظر صحیفه سجادیه، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره ۱۵، ۱۳۹۰.
۲۶. شاهنده، آمنه، معرفت وموانع، نیلوفرانه، قم، ۱۳۸۵.
۲۷. شعبان، شیخ نبیل، تحلیلی بر آثار دعا در زندگی فردی و اجتماعی، ترجمه و تحقیق بزرگ کیا، چاپ اول، تهران، سفیر دانش، ۱۳۸۳.
۲۷. طباطبایی، محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، محمد باقر موسوی همدانی، ج ۱۹ و ۱۰، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، بی تا.
۲۸. طباطبایی، محمدحسین، المیزان فی تفسیرالقرآن، ج ۲، قم، دارالکتب اسلامی، ۱۲۸۱ش.
۲۹. طبرسی، حسین بن فضل، مکارم الاخلاق، قم، شریف الرضی، ۱۳۷۰.
۳۰. طوسی، محمد ابن الحسن، مصباح المتهجد و سلاح المتعبد، بیروت، موسسه حق الشیعہ، ۱۴۱۰ق.
۳۱. طوسی، محمد بن حسن، تفسیر التبیان، چاپ اول، ج ۴، بیروت، داراحیاء التراث العربی، بی تا.
۳۲. فتاحی، حمید، نقش دعا در زندگی انسان ها، قم، نشر مرتضی، ۱۳۷۱.
۳۳. فعالی، محمد تقی، سبک زندگی توحیدی و موفقیت الهی (۱)، چاپ دوم، تهران، دارالصادقین، ۱۳۹۶.
۳۴. فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، الوافی، ج ۹، اصفهان، کتابخانه امام امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، ۱۴۰۶.
۳۵. فیض کاشانی، مرتضی، تفسیر صافی، قم، صفا، ۱۳۶۴.
۳۶. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج ۶ و ۴ و ۳، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۸۳.

۳۷. قرشی، علی اکبر، تفسیر أحسن الحديث، ج ۴، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۷.

۳۸. قطب الدین راوندی، سعید بن هبه اله، الدعوات (سلوه الحزین)، قم، انتشارات مدرسه امام مهدی

(عج)، ۱۴۰۷ق.

۳۹. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، مهدی الهی قمشه ای، چاپ اول، قزوین، مؤسسه انتشاراتی مهندس،

۱۳۸۷.

۴۰. کریمی جهرمی، علی، به سوی مدینه فاضله، تحقیقات و نشر معارف اهل بیت، ۱۳۲۰.

۴۱. کلینی، محمد بن یعقوب ابن اسحاق، الکافی، ج ۲، دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، تهران،

۱۴۲۱ق.

۴۲. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، محمد باقر کمره ای، چاپ دوازدهم، ج ۶، تهران، اسوه،

۱۳۹۰.

۴۳. ماه نامه پاسدار اسلام، مقاله یک، دوره ۱۳۶۶، شماره ۷۵، ۱۳۶۶.

۴۴. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، جمعی از محققان، ج ۹۰ و ۱۶ و ۱۴، بیروت، دار احیاء التراث العربی،

۱۴۰۳۱ق.

۴۵. مجلسی، محمد باقر، مراه العقول فی شرح أخبار آل الرسول، سید هاشم رسولی محلاتی، ج ۱۶،

تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۴ ق.

۴۶. مجلسی، محمد باقر، مشکاه الانوار، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۷۹.

۴۷. محدث نوری، حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۷، بی جا، آل البیت، ۱۴۰۰ق.

۴۸. مستاجران، مجید، آیین محبت، قم، روضه العباس، ۱۳۹۱.

۴۹. مصباح یزدی، محمد تقی، بر درگاه دوست، یاد او (مشکات)؛ نگارندگان عباس قاسمیان و کریم

سبحانی، چاپ سوم، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، بی تا.

۵۰. مصباح یزدی، محمدتقی، پند جاوید (مشكاة)، ج ۱، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)،

۱۳۹۰.

۵۱. مصباح یزدی، محمدتقی، مشکات، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۶.

۵۲. مطهری، مرتضی، بیست گفتار، صدرا، تهران، ۱۳۶۹.

۵۳. مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق اسلامی در نهج البلاغه، ج ۲، قم، نسل جوان، ۱۳۸۵.

۵۴. مکارم شیرازی، ناصر، امثال القرآن، قم، مدرسه امام علی ابن ابی طالب، ۱۴۲۶ه ق.

۵۵. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷، تهران، دارالکتاب الاسلامیه، ۱۳۷۴.

۵۶. مکارم شیرازی، ناصر، مثال های زیبای قرآنی، چاپ اول، ج ۲، قم، نسل جوان، ۱۳۸۲.

۵۷. ممدوحی کرمانشاهی، حسن، نیایش از دیدگاه عقل و نقل، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۹.

۵۸. میدی فرد، عبدالله، نقش دعا در زندگی اجتماعی، قم، میثم تمار، ۱۳۷۸.

۵۹. نوری ها، حسنعلی، پرورش درپرتو نیایش، تفکر، قم، ۱۳۷۲.

۶۰. الهامی نیا و طاهرزاده، علی اصغر و غلام عباس، اخلاق عبادی، افق فردا، قم، ۱۳۳۶.